

Evalueringsrapport

- Tolærermodellen i Øyer

Innhold

Bakgrunn for evalueringen	2
Fordeler med tolærermodellen	2
Ulemper ved tolærermodellen	3
Muligheter til forbedring og optimalisering av modellen	4
Hva trengs for å få det til på skolene?	5
Økonomi:	6
Juridiske betraktninger (v/PPT)	6
Statistikk og resultater	7
Konklusjon	8

Bakgrunn for evalueringen

Evalueringen er et svar på en politisk bestilling fra kommunestyret 24.09.2015. I det møtet var det gjort en intern evaluering og skrevet en rapport fra forsøksåret 2014/2015. Det politiske vedtaket fra sak 15/579 lyder slik:

1. kommunestyret slutter seg til innføring av 2-lærermodell på 7 timer fordelt på basisfagene norsk, engelsk og matematikk for alle trinnene i grunnskolen i Øyer.
2. 2-lærermodellen forutsetter at skolenes økonomiske ramme ikke avviker vesentlig fra 2015 og nåværende økonomiplan.
3. Vi evaluerer ordningen og ser på ressursbruken og resultatene fra etterprøvbare data, fra for eksempel nasjonale prøver.
4. Kartlegge behov for ekstra ressurser

Ordningen med tolærer har til hensikt å fange opp barn og unge med milde fagvansker så tidlig som mulig – og ha en modell der man raskt kunne sette inn tiltak der det trengtes. Ordningen med tolærer skal styrke undervisningstilbudet i basisfagene norsk, engelsk og matematikk. Modellen skulle også redusere antall elever med spesialundervisning.

Hvem har deltatt i evalueringen:

I evalueringen av tolærermodellen har ansatte ved alle skolene i Øyer, PPT Øyer og FAU fra de tre skolene. Arbeidsgruppa bestående av spes.ped ansvarlige på skolene og sektorleder oppvekst har koordinert arbeidet.

Fordeler med tolærermodellen

Skole:

Modellen er godt egnet til å oppfylle kravet om tilpasset opplæring for alle elever, samtidig som den gjør det lettere å fange opp flere elever enn de som tidligere har hatt vedtak om spesialundervisning. Tilpasset opplæring begge veier (svake/sterke elever).

Elever som har behov for ekstra støtte og hjelp fanges opp fortere ved at det er flere voksne som ser eleven. Elevene får tilrettelegging og hjelp raskere med økt lærertetthet.

Modellen fører til større fleksibilitet i planlegging og organisering av aktiviteten i klasserommet, og det er lettere å gjennomføre individuell veiledning.

FAU:

Modellen fører til mindre sårbarhet ved f.eks. sykdom, da det vil være lettere å videreføre undervisningsopplegget som er planlagt, sammen med en vikarierende pedagog.

Modellen gir åpenbart mer fleksibilitet i forhold til tilpasset opplæring, både for elever med ekstra behov, men også for elever som trenger større utfordringer.

Flere elever får raskere hjelp, uten at en må gå tiltakskjeden om vedtak om spesialundervisning.

Normalitetsbegrepet blir utvidet. Alle blir en del av klassen.

Elevene synes at det er positivt med kurs og tolærer, gir økt motivasjon.

PPT:

Mer tilpasset opplæring til flere – man når flere elever både faglig og i kontakt med lærer.

Bruk av intensive kursopplegg innenfor tolærermodellen ser ut til å virke mer effektivt på opplæringen og inkluderingen av elever, enn tidligere organisering av spesialundervisningen.

Større rom for ulik organisering og differensiering av undervisningen, som tredeling av et trinn på 30 elever, mindre lesegrupper med daglige drypp allerede fra 1.klasse, stasjonsundervisning med høy voksentetthet etc.

Mindre «båsetting» av elever med spesielle behov. Det er normalt i Øyerskolen å ha behov for forsterket tilpasning av opplæringen i kortere eller lengre perioder.

Det var tidligere spådd færre henvisninger til PPT etter tolærersystemets innføring. Antall henvisninger har nå økt. Dette kan mulig sees som et resultat av at flere lærere ser barna, og klarer å oppdage vanskene tidligere.

Ulemper ved tolærermodellen

Skole:

Sårbarhet ved fravær, tolærer blir brukt som vikar ved fravær.

Modellen binder opp timeplanen, mer krevende å legge timeplan. Modellen krever mer samarbeidstid for pedagogene i forhold til planlegging og gjennomføring.

Klasser og trinn er ulike, mangelfull/mangel på behovsprøving kan føre til forskjeller ved at klasser som har mange faglige og sosiale utfordring opplever at de får mindre ressurs enn klasser med mindre behov.

FAU:

Foreldre opplever at de får mindre innsikt og informasjon om den tilrettelagte undervisningen.

Det er gitt for lite informasjon om tolærer modellen generelt.

Tolærer-ressursen blir brukt til vikariering.

PPT:

Med kutt i modellen er det kun elevene som ellers ville hatt spesialundervisning, som drar nytte av tolærermodellen. Elevene som ikke er utredet av PPT, blir da kuttet ut av modellen. Da blir den ikke lenger en forebyggende modell, men en spesialundervisnings-erstatning.

En tolærermodell kan kamuflere at barnet har en vanske, fordi behovet for å henvise til PPT for å få flere ressurser, minsker. For å unngå dette, er det viktig å øke kompetansen til skolene på kartlegging og avdekking, slik at vansker oppdages og gis målrettet tiltak tidlig.

Foreldre har mindre innsyn i tiltakene rundt elevene, og hvordan tiltakene fungerer, når man ikke lenger har individuelle opplæringsplaner og årsrapporter som dokumenterer dette.

Muligheter til forbedring og optimalisering av modellen

Skole:

Tolærer bør kobles på klasse og ikke på trinn.

Unngå at tolærer blir brukt som vikar.

Kompetanseheving innen kurs, organisering av tilpasset opplæring og tolkning av kartleggingsressurser.

PPT må brukes aktivt som veileder i forhold til tidlig innsats, ha en større rolle i forhold til å se elevene og tolke resultater av kartlegging.

Likestilling av begge pedagoger i forhold til planlegging og gjennomføring i klasserommet.

Kartlegge og bruke kartlegging aktivt i undervisningen.

Mer styrt tid til planlegging.

God oppstart (samarbeid ansatte, skoler, PPT) i starten av skoleåret.

Nok ressurser til å drifte modellen, og tenke langsiktighet.

FAU:

Mer informasjon til foreldrene.

Vurdere og avklare hvordan man skal evaluere effekten av modellen.

Nok ressurser til å drifte modellen, og tenke langsiktighet.

PPT:

PPT opplever at det er mye privat praksis – innad i trinn, innad på en skole, i forhold til hvordan man utnytter tolærersystemet godt nok. Her er det muligheter for mer kompetansedeling innad på skolene, og mellom skolene.

Det ser ut til å være mer vellykket at ledelsen timeplanlegger tolærerressursen, heller enn at trinnet gjør det.

Felles forståelse og holdning til tolærersystemet, til tilpassa opplæring, spesialundervisning og inkludering ville hjulpet mye.

Felles forståelse av at alle elever trenger tilhørighet til klassen, og at 1:1-undervisning skal unngås så langt som mulig.

Mer veiledning fra PPT til skolene rundt bruk av tolærersystemet rundt enkeltelever og grupper av elever – over tid.

Det må sikres at det er nok ressurser til å drive tolærermodellen slik intensjonen bak beskriver.

Hver skole må ha egne kontrollsystemer for å sikre at alle elever med behov for forsterket tilpasning innenfor tolærermodellen, får dette. Dette gjelder spesielt elever som ellers hadde hatt spesialundervisning.

Kompetanseheving i inkludering og tilpasset opplæring for alle lærere og assistenter.

Ekstern veiledning fra Fylkesmannen eller kompetansemiljøer rundt både det juridiske og det pedagogiske i tolærermodellen.

Hva trengs for å få det til på skolene?

- Kompetanse: behov for å øke kompetansen
- Resurser: tilstrekkelig med ressurser til å beholde modellen over tid
- Organisering: god timeplanlegging og tid til samarbeid
- Materiell: bygge opp en idebank til gjennomføring/opplegg via samarbeid på tvers av skolene

- Veiledning: kollegaveiledning, veiledning/samarbeid på tvers av skolene, veiledning fra spes.ped ansvarlige ved skolen, veiledning fra PPT

Økonomi:

Det er svært vanskelig å gi et konkret tall på hva tolærermodeLL koster sammenlignet med gammel ordning. Det er store variasjoner fra kull til kull i sammensetning og behov. Et år kan ny ordning komme ut med samme kostnad som gammel ordning, og året etter kan situasjonen ha endret seg betydelig. Det er svært viktig for gjennomføringen at det er en rimelig forutsigbarhet i de økonomiske rammebetingelsene. Vurderingen må gjøres i det ordinære budsjettarbeidet på høsten. Da gjøres en vurdering på om de økonomiske rammebetingelsene tilsier gjennomføring av tolærermodeLLen i tråd med intensjonen.

Juridiske betraktninger (v/PPT)

- *§ 1-3: På 1. til 4. års trinn skal kommunen sørge for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.*

Tolærersystemet er spesielt godt egnet til å oppfylle dette lovkravet.

- *§ 5-1: Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning*

Øyerskolen gjør nå en innsats for å utvide rammene i det ordinære opplæringstilbudet, slik at flere får et tilfredsstillende læringsutbytte.

En risiko er at flere elever som tidligere hadde hatt en juridisk rett til spesialundervisning, nå heller har rett til tilpasset opplæring innenfor ordinært opplæringstilbud. Dette blir en forsterket tilpasning, der man er avhengig av at visse tiltak gjennomføres, for å sikre læringsutbyttet. Man er da helt avhengig av at tiltak gjennomføres, uten sikringen og dokumentasjonen i individuell opplæringsplan og årsrapport.

- *§ 5-4: Skolen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innanfor det ordinære opplæringstilbodet med sikte på å gi eleven tilfredsstillande utbytte før det blir gjort sakkunnig vurdering.*

Skolene er bedre rustet til å ivareta opplæringsloven § 5-4, som krever at skolen skal prøve ut tiltak innenfor tilpasset opplæring før det vurderes behov for spesialundervisning. Med et tolærersystem kan man strekke rammene for tilpasset opplæring lenger.

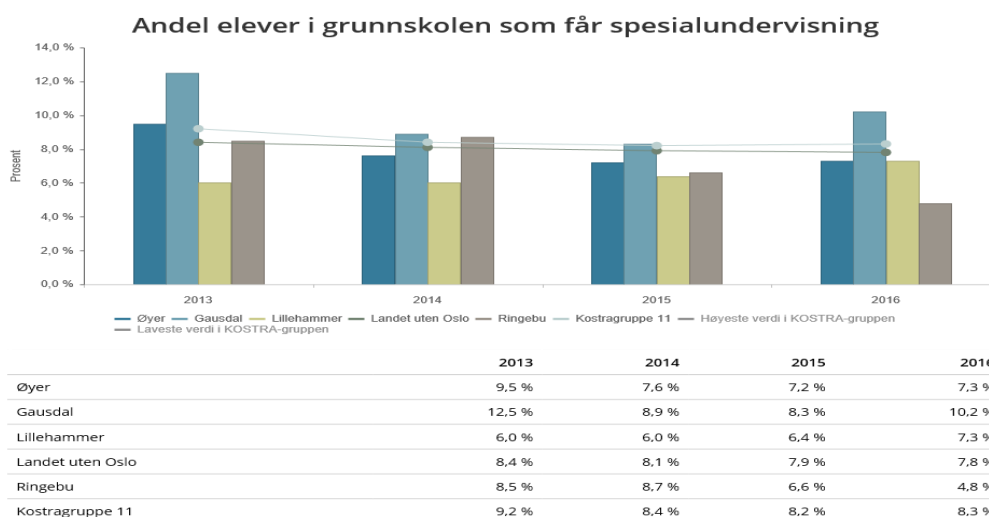
- *§ 8-2: For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå.*

Dette vil si at man ikke kan ta faste grupper ut av klasserommet, organisert etter faglig nivå. Man kan imidlertid dele inn i andre grupper enn klassen etter behov. Dette bør man være obs på i tolærersystemet – at for eksempel mindre grupper for muntlig trening i engelsk ikke kan være permanente og nivådelte over tid.

Statistikk og resultater

Elever med tilbud i tolærer som før hadde hatt spesialundervisning:

- Antall elever i «gråsonen» som nyter godt av tolærersystemet (dvs. elever som ikke tidligere har hatt spesialundervisning er vanskelig å tallfeste, men skolene opplever at det er et stort antall elever som nyter godt av modellen. Gråsonen» elevene fanges opp tidligere.
- Antall elever som mottar tilbudet innenfor tolærersystemet, som ellers hadde hatt spesialundervisning: 22 elever (ca. 4%)

- I tillegg er det et høyt antall elever som har spesialundervisning som i tillegg har hoveddelen av sine tiltak innenfor tolærersystemet.
- Vi har ikke relevante tall for nasjonale prøver. Det er for tidlig og kunne se utviklingen fra 5. til 8. trinn. Vi har derfor gjort et forsøk på karakterutviklingen på de elevene som startet da tolærersystemet startet. Se eget punkt nedenfor.

Resultater karakterutvikling høst 2014 – vår 2017

Resultatene i tabellen under viser karakterutviklingen hos det kullet som startet på ungdomsskolen det året tolærermodellen ble igangsatt. Fagene som er tatt med er basisfagene (matematikk, norsk og engelsk skriftlig).

	Gjennomsnittskarakter vår 8.klasse	Gjennomsnittskarakter vår 9.klass	Gjennomsnittskarakter vår 10.klasse
Matematikk	4,06	4,08	4,03
Norsk skriftlig	4,17	4,23	4,23
Engelsk skriftlig	4,14	4,12	4,09

Karakteren viser er god utvikling. Dette til tross for at gjennomsnittskarakterene i matematikk og engelsk har gått litt ned i løpet av ungdomsskoletiden. Norsk har en liten økning. Grunnen til at man kan si at det er en god utvikling er de økende kravene og at det også er en progresjon i karaktersetting etter som flere kriterier kommer inn i bildet. Altså: Sammenlignet med andre kull en god utvikling.

Det er selvfølgelig vanskelig å si om tolærermodellen har hatt en medvirkende årsak til den gode utviklingen fordi vi aldri vil få svar på hvordan utviklingen hadde vært uten modellen. Dette er likevel det nærmeste vi kommer etterprøvbare tall så langt i prosessen.

Konklusjon/oppsummering arbeidsgruppa:

Med bakgrunn i det som fremkommer fra alle berørte parter konkluderer arbeidsgruppa med følgende anbefaling:

Ordningen bør videreføres.

De økonomiske rammebetingelsene er en viktig faktor for om modellen kan gjennomføres etter intensjonen. Evalueringen påpeker utfordringen med å tallfeste hva ordningen koster. Det må gjøres en vurdering i budsjettprosessen som sier noe om gjennomføringsevnen etter tildelt planramme. Rapporten viser med all tydelighet at tolærermodellen er en fordelaktig måte å organisere undervisning på. Forsterket tilpasset opplæring er god forebygging. Det er også særdeles viktig at vi utvider normalitetsbegrepet. Det bidrar modellen til. I det videre arbeidet må også skolene prioritere tid og ressurser på kompetanseheving/deling veiledning og informasjon til foreldre og elever. Hvis modellen blir videreført skal arbeidsgruppa jobbe videre med de utfordringene/ulempene som rapporten påpeker for å gjøre den så optimal som mulig.